

Մ աշտոցի Ա րձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (12-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Խմբագրական՝ Վերամուտ 34 Էջ 2

Սեպտեմբեր ամսուան բացատրական
տօնացոյց: Էջ 3-5

Գիտէի՞ր թէ
Վարագայ Սուրբ Խաչ
Վարագավանք
Խաչվերաց
Սուրբ Գեորգ Զօրավար
Նիկիոյ Ժողով
Նաւակատիք

Ամեն օր ի՞նչ պէտք է ընենք Էջ 6

Պահուած Բառ Էջ 7

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 8-11

2012-13 տարեշրջանի Ամավերջի
հանդէս Էջ 12-14

Աւարտական աշակերտի խօսք Էջ 15

Վերամուտ Էջ 16

Ամսուան Համարը

«Զգեցէք որ մանուկները ինծի գան,
արգելք մի ըլլաք անոնց, որովհետեւ
այդպիսիներուն է Աստուծոյ
արքայութիւնը»:

Աւետարանի ըստ Մարկոսի 10.14

Սեպտեմբեր 2013 (ԻԱ տարի թիւ 1)

Վերամուտ 34

Մեր ժողովուրդի ամենէն կարեւոր հարստութիւնը մեր բարոյական դիմագիծին առողջութիւնն է եւ երբ մեր նոր սերունդը հայ քրիստոնէական դաստիարակութեամբ եւ մեր մայրենի եկեղեցւոյ մաքուր կաթով չի սնանիր, կը նշանակէ թէ արդէն բարոյական այլասերումի վտանգը սպառնալիք դարձած է մեզի:

Պատմութիւնը կը վկայէ թէ՛ աշխարհասփիւռ մեր գաղութներուն երկարակեցութիւնը կախեալ է ոչ թէ տուեալ գաղութի նիւթական պայմաններէն, այլ անոր հոգեւոր արժէքներէն ու բարոյական սկզբունքներէն:

1980 Սեպտեմբերի 14-ին ծնունդ առած Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցը կը պատրաստուի իր 34-րդ յաջորդական տարեշրջանին:

«Ձգեցէք որ մանուկները ինծի գան, արգելք մի՛ ըլլաք անոնց, որովհետեւ այդպիսիներուն է Աստուծոյ արքայութիւնը»:

Յիսուսի այս խօսքերը պետք է ըլլան հիմը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մտապատկերին, մանաւանդ Գանատայի մէջ՝ երբ պետութեան կողմէ վարժարաններու մէջ, հայ կրօնական դաստիարակութեան սահմանափակումին հետեւանքով, եկեղեցիներուն համար կենսական կը դառնայ հայ քրիստոնէական դաստիարակութիւն փոխանցել նոր սերունդին, եւ այդ կարելի կ'ըլլայ հիմնականօրէն Կիրակնօրեայ Դպրոցներու միջոցով:

«Մաշտոցի Արձագանգ»ի 21-ամեակին ընդմէջէն պիտի շարունակենք մեսրոպատառ գրութիւններ ներկայացնել մեր աշակերտներուն, մանաւանդ համացանցին վրայ: Մեր կայքէջը, www.sourphagop.org-ը իր 13-րդ տարին պիտի ամբողջացնէ:

Այս տարի եւս, օգտագործելով զանազան միջոցներ, պիտի շարունակենք սորվեցնել մեր աշակերտներուն.

- Հայ բարքեր եւ կենցաղ
- Հայկական տօներ ու սովորութիւններ
- Երգեր եւ շարականներ
- Հայերէն Աստուածաշունչ բանալ եւ կարդալ
- Հայ եկեղեցւոյ պատմութիւն
- Ձեռային աշխատանքներ:

Այս բոլորը՝ Հայ Քրիստոնէայ նկարագիր մը կերտելու համար:

Թող Բարձեալն Աստուծոյ աչքն ու աջը հովանի ու առաջնորդ ըլլան Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցին, որպէսզի մեր ժողովուրդի նոր սերունդի զաւակները «պարարտ հողի մէջ աճելով պտուղ տան, մէկի տեղ երեսուն, մէկի տեղ վաթսուն, կամ մէկի տեղ հարիւր»:

«Տէր Յիսուս Քրիստոսի շնորհքը, Աստուծոյ սերը եւ Սուրբ Հոգիին հաղորդութիւնը մեր բոլորին հետ ըլլան: Ամէն»:

Սեպտեմբեր ամսուան բացատրական տօնացոյց

Շբթ. 1	Տօն Գիւտի Գօտույ Ս. Աստուածածնի
Շբթ. 7	Նիկիոյ Ս. Ժողովի 318 Հայրապետները
Բշ. 3	Սուրբ Անդրէ Զօրավար
Շբթ. 8	Տօն Ծննդեան Ս. Կուսին Մարիամու
Շբթ. 14	Նաւակատիք Սուրբ Խաչի
Կիր. 15	Խաչվերաց
Բշ. 16	Յիշատակ Մեռելոց
Շբթ. 28	Սուրբ Գեորգ Զօրավար
Կիր. 29	Վարազայ Ս. Խաչ

Պահքի Օրեր: 4, 6, 9, 10, 11,12,13, 18, 20, 23, 24,25, 26,27

Գիտէի՞ր թէ

1. Խաչվերացին օրը, ռեհանով զարդարուած խաչով տեղի կ'ունենայ Թափօր-Անդաստանը:
2. Հայց. Եկեղեցոյ սովորութիւններէն է Խաչվերացի տօնին օրինել զանազան միրգեր:
3. Պօղոս Առաքեալ կը գրէ. «Գալով ինծի քաւ լիցի եթէ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խաչէն զատ ուրիշ բանով պարծենամ»:
4. Հայց. Եկեղեցին ունի նաեւ Ս. Խաչի 3 տօներ եւս. Գիւտ Խաչի, Վարազայ խաչ, Երեւման խաչ:
5. Ս. Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի վերամուտը ամէն տարի Խաչվերացին տեղի կ'ունենայ:

Վարազայ Սուրբ Խաչ Ամէն տարի Սուրբ Գեորգին յաջորդող Կիրակին, որ միշտ Սեպտեմբեր 28-ի ամենէն մօտ Կիրակին է, Հայաստանեայց Եկեղեցին կը նշէ խաչին նուիրուած Վարազայ Ս. խաչի տօնը: Այս տօնը կը վերագրուի Ս. խաչի երեւման Վարազ լեռներու բարձունքներուն վրայ կառուցուած վանքին մէջ: Ըստ աւանդութեան, Ս. Հոփսիսիմէն այդ տեղ պահեր է իր վիզի խաչը: Հոն, շուրջ 653 թուականին, երկու ճգնաւորներ, Յովել եւ Թողիկ, տեսիլք մը կ'ունենան. հրաշալի լուսաւորութիւն մը զիրենք կ'առաջնորդէ դէպի Վանի Վարազ լեռներ, ուր լուսաւորութիւնը կը կեդրոնանայ ու ի յայտ կու գայ խաչ մը:

Վարազավանք Կը գտնուի Վան քաղաքին հարաւարեւելեան կողմը, Վարազ լեռան արեւմտեան լանջին: 653-ին երբ յայտնի կը դառնայ Վարազայ Ս. Խաչի «Նշան»ի տեղը, Ներսէս Գ. կաթողիկոս Տայեցին, կը կառուցէ Ս. Նշան եկեղեցին եւ կը հաստատէ Վարազայ Ս. Խաչի տօնը: 870-ին արաբները կը գրաւեն Վարազավանքը, սակայն շատ չանցած Աշոտ Արծրունի իշխանը կ'ազատագրէ զայն:

1857-ին Վարազավանքի վանահայր կը նշանակուի Խրիմեան Հայրիկը «Մկրտիչ Ա. Խրիմեան Վանեցի»: 1915-էն ի վեր լքուած է եւ ներկայիս աւերակ վիճակի մէջ կը գտնուի:

ԽԱՉՎԵՐԱՑը Հայ Եկեղեցւոյ հինգ տաղաւարներէն վերջինն է: Ան Խաչին նուիրուած տօներուն մէջ ամենակարևորն է, որովհետև նուիրուած է խաչին գերութիւնէն վերադարձին, անոր բարձրացման և փառաբանութեան պատմական յիշատակին: Հայաստանեայց Եկեղեցին Խաչվերացը կը տօնէ Սեպտեմբերի 11-17 ժամանակահատուածին հանդիպող Կիրակի օրը, իսկ տօնի յաջորդ օրը մեռելոց է:

610 թ. պարսից Խոսրով արքան մեծաքանակ զօրքով կը յարձակի Բիզանդական կայսրութեան վրայ: Սկզբնական յաջողութիւններէն ոգևորուած՝ պարսկական զօրքերը 614 թ. կը մտնեն Երուսաղէմ: Շատերը կը սպաննեն եւ շատերն ալ գերի կը վերցնեն: Վերջիններուն մէջ էր նաև Երուսաղէմի Չաքարիա հայրապետը: Բայց պարսիկներն այսքանով չեն բաւարարուիր. կը մտնեն Ս. Յարութեան տաճար և գերի կը վերցնեն այնտեղ պահուող Աստուածընկալ Ս. Խաչը, որը Դ դարի սկզբին Կոստանդիանոս կայսեր մօր Հելինէի ձեռքով գտնուէր և պաշտամունքի առարկայ էր դարձեր բոլոր քրիստոնէաներու համար:

628 թ. Բիզանդական զօրքերը Հերակլ կայսեր գլխաւորութեամբ խաչափայտը վերադարձնելու համար կը պատերազմին պարսիկներու դէմ: Բիզանդական զօրքին կ'օժանդակէ նաև հայկական զօրախումբը ՄԺԺ Գնունիի գլխաւորութեամբ: Տիրոջ օգնութեամբ բիզանդացիները յաղթանակ կը տանին:

Ս. Խաչը հանդիսաւոր թափօրով կը տեղափոխուի հայոց Կարին քաղաքը: Իսկ Կարինէն զայն կը տեղափոխեն Կ. Պոլիս, ապա Երուսաղէմ: Գերեզարձի ճանապարհին Տիրոջ խաչափայտը կը բարձրացուէր և ցնծութեան առիթ կ'ըլլար ժողովուրդին համար:

Խաչը քրիստոնէաներու համար Աստուծոյ զօրութիւն է ու պարծանքներու պարծանքը, որուն վրայ իր անմեղ արիւնը թափեց Քրիստոս՝ տալով մեզ յաղթութեան զէնքը ընդդէմ սատանային ու անոր խաբկանքներուն: Յիսուս խաչին վրայ ցոյց տուաւ իր անհուն սէրը մարդկութեան հանդէպ, և խաչը դարձաւ մեզի համար յոյսի, սիրոյ և փրկութեան երաշխիք:

Սուրբ Գէորգ Զօրավար

Խաչվերացէն 13 օրեր ետք եկող շաբաթ օրը Ս. Գէորգ է: Ան նահատակուած է մօտաւորապէս 303 Ք.Ե. Նիկոմեդիոյ մէջ:

Հասակ առած է քրիստոնէայ ընտանիքի մէջ: Երբ Հռոմեացի Դիոկղետիանոս կայսրը (284 - 305) հրովարտակ կը հրատարակէ քրիստոնէաներուն դէմ, Գէորգ զօրավարը կը պատռէ Նիկոմեդիա քաղաքի հրապարակին վրայ կախուած այս արքունական հրամանը:

Այս պատճառով կը չարչարուի եւ կը նահատակուի, որովհետև կը մերժէ ուրանալ իր քրիստոնէութիւնը:

Բազմաթիւ աւանդութիւններ հիւսուած են Ս. Գէորգի մասին: Ասոնցմէ ամենածանօթը այն է որ Գէորգը վիշապ մը սպաննելով կոյս մը ազատած է եւ այդ պատճառով կ'ընդունուի որպէս վիշապասպան սուրբ:

Անգլիացիները իրենց պահապան սուրբը կը համարեն Ս.

Գէորգը (Saint George): Սուրբ Գէորգի անունով եկեղեցիներ ունին Հայերը եւ եւրոպական ժողովուրդները:

ՆԻԿԻՅ ՃՈՂՈՎ Արիոս Աղեքսանդրացի, իմաստասիրական հմտութեամբ ծանօթ անձ մըն էր, որ մինչեւ իսկ հայրապետութեան յաջորդելու փափաքեցաւ: Այն ժամանակ Յիսուսի անձին վրայ խնդիրներ կային եւ Արիոս ալ սկսաւ պաշտպանել այն տեսակետը թէ Յիսուս Քրիստոս չէ մարդացեալ Որդին Աստուծոյ, այլ գերագոյն արարած մը, եւ թէ իրեն տրուած Որդի Աստուծոյ կոչումը բառացի իմաստով առնելու չէ: Աղեքսանդր հայրապետ Աղեքսանդրիոյ գաւառական ժողովներու մէջ, 319-ին եւ 312-ին, հերքեց Արիոս երեցին կարծիքը, որ սակայն իրեն պաշտպան եպիսկոպոսներ ալ ունեցաւ եւ Եւսեբիոս արքեպիսկոպոսը Նիկոմիդիոյ մէջ տեղի ունեցած ուրիշ ժողովով մը արձակեց Արիոսը Աղեքսանդրիոյ ժողովներուն դատապարտութենէն: Երբ որ վեճերը ընդհանրացան եւ եկեղեցոյ մէջ հակառակութիւնները սաստկացան, Կոստանդիանոս կայսրը ուզեց խնդիրը ընդհանուր ժողովի մը մէջ լուծել եւ բոլոր քրիստոնէայ աշխարհի եպիսկոպոսները հրաւիրեց Նիկիա քաղաքը 325-ին, ուր ժողովը բացուեցաւ Յունիս 19-ին: Հրաւիրուած էին նաեւ Տրդատ եւ Գրիգոր որոնք կամ չուզեցին, կամ չկրնալով անձամբ երթալ, Արիստակէտը իրենց փոխանորդ նշանակեցին, եւ իրենց կարծիքին ու դաւանութեան յայտարարութիւնն ալ գրաւոր յանձնեցին անոր եւ ճամբայ հանեցին (ԽՈՐ. 176): Արիստակէտ եղաւ Նիկիոյ 318 հայրապետներէն մին, որոնք միայն քանի մը հոգիի տարաձայնութեամբ, Արիոսական վարդապետութիւնը դատապարտեցին եւ Արիոսը նզովեցին: Կոստանդիանոս ալ զայն արքայեց: Նիկիոյ ժողովին մասնակցած հայրապետներու անուանացանկին մէջ կը կարդացուի Հայոց Մեծաց Արիստարքոս կամ Արիստակիսոս կամ Արսափիոս անունով եպիսկոպոսը, որ մեր Արիստակէտն է, թէպէտ օրինակ օրինակ անունը աղաւաղուած է: Յատուկ գործունէութեան կամ բանախօսութեան յիշատակ մը չունինք, բայց արդէն այնչափ եպիսկոպոսներուն մէջէն միայն քանի մը պայքարողներու անունները կը տեսնուին ժողովի ատենագրութեանց մէջ: Արիստակէտ ժողովէն ուղղակի վերադարձաւ Վաղարշապատ արժանահաւատ բանիւ, եւ քսան կանոնեալ գլխովը ժողովոյն (ԽՈՐ. 177): Գրիգոր ուղղափառ հաւատքի յաղթանակին վրայ ուրախանալով կ'ընդունի եւ կը հռչակէ Նիկիոյ կանոնները, «եւ սուղ ինչ գլուխս յինքենէ ի կանոնս ժողովոյն յաւելու» (ԽՈՐ. 177):

Մաս տուողը կ'ըսէ. «Մասն եւ բաժին եղիցի Սուրբ Պատարագիս»
 Մաս ստացողը կ'ըսէ. «Բաժին իմ Աստուած Յաւիտեան»

Նաւակատիք (նոր կերտել, նոր շինել) նորաշէն տաճարի, եկեղեցոյ, ամէն նորի բացման, տարեդարձի ու նուիրագործութեան հանդէս: Նաւակատիք է նոր աւարտած եկեղեցոյ առաջին նուիրագործութիւնը, ինչպէս նաեւ՝ նուիրագործութեան տարեդարձը: Հայ եկեղեցին նաւակատիքները սկսած է կատարել կամ յիշատակել մեծահանդէս տօներու նախընթաց օրերուն: Նաւակատիքով պահքի խստութիւնը կը մեղմացուի՝ առանց զայն ամբողջովին վերացնելու, այսինքն՝ մտեղէնը խստիւ արգիլելով՝ կը ներուի ձկնեղէնի ու կաթնեղէնի կիրառութիւնը Պատարագի մատուցումէն ետք:

Այդպէս է նաև Հայ եկեղեցոյ հինգ տաղաւար տօներու նախընթաց օրերուն: Այսինքն՝ Վարդավառի, Աստուածածնի Վերափոխման ու Խաչվերացի նախընթաց շաբաթ օրերուն, առաւօտեան Պատարագէն ետք, իսկ Ս. Օննիկեան ու Ս. Զատիկի ճրագալոյցներուն, երեկոյեան Պատարագէն յետոյ կաթնեղէն ու ձկնեղէն գործածելը նոյնպէս Նաւակատիք կը նշանակէ:

Նաւակատիքը իբրև առանձին տօն կը նշուի Խաչվերացի տօնի նախընթաց շաբաթ օրը, 4-րդ դ. բիզանդական կայսրուհի Հելիսի նախաձեռնութեամբ Երուսաղէմի Սուրբ Յարութեան մեծ տաճարը շինուելէն ետք զայն նուիրագործելու և օծելու տարեդարձի օրը, որ ամբողջ քրիստոնէայ աշխարհի համար կարելոր յիշատակ է:

Պահուած քառ

մ	ա	ն	կ	ա	տ	ո	ւ	ն	թ	ա	ն
ս	ն	օ	ա	ն	ա	ր	ա	կ	ա	ր	կ
ո	ո	տ	ր	ո	լ	ո	ն	ա	յ	փ	ա
ւ	ր	ւ	ձ	ն	ա	տ	ա	ր	բ	է	ր
ր	լ	է	տ	է	ւ	ա	ա	ի	գ	ն	ա
ի	է	կ	ա	չ	ա	լ	ր	չ	օ	ի	ի
բ	ո	ա	ն	ա	պ	ա	ս	տ	ա	կ	կ
ն	ն	ղ	ջ	ր	ո	ւ	ղ	ի	ա	ա	ա
ա	ա	ա	է	ա	ն	ո	ւ	է	ր	ո	ր
կ	կ	պ	լ	մ	է	ն	ո	ա	ա	ք	ի
ա	ա	ա	ն	ի	մ	ա	ս	տ	ղ	ի	կ
ն	ն	ր	ա	տ	ա	ն	ո	է	բ	ա	կ

Արփենիկ աւետել առատ աստղիկ ամեն այբ ան անոր անիմաստ

բեռնատար քակ քնական

լար լաչակ լեռնական լիոն

կարաս կաղապար կառք կիրակի կրակարան

մտորի մանկատուն

նապաստակ նկար նկարիչ նուէր

ոլորտ ոլոր չարամիտ ջրուղի սուղ սուտ

տանձ տանջել տարբեր տօն (2 անգամ)

Պահուած քառը 8 գիր. Արժէքաւոր իրեր պահելու տեղ

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Մանկապարտեզի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու նշանաբանը: Մարկոս 10.14

Յիսուս, մանուկները, արգելք, այդպիսիներուն,
արքայութիւնը

----- ըսաւ.

«Ձգեցէք որ ----- ինծի գան, ----- մի՛
ըլլաք անոնց, որովհետեւ ----- է Աստուծոյ
-----»:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Նախակրթարան Ա. Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Ո՞ր տարին հիմնուեցան
«Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցները».
ա. 1900
բ. 1929
գ. 1979
դ. 1980

2.- Ո՞ր տարին հիմնուեցաւ
Սոնթրէալի Սուրբ Յակոբ
Կիրակնօրեայ Դպրոցը.
ա. 1900
բ. 1929
գ. 1979
դ. 1980

3.- Այս տարի «Մաշտոցի
Արձագանգ»ի քանիերորդ
տարեդարձն է:
ա. 6
բ. 32
գ. 17
դ. 21

4.- Աստուածաշունչը կը բաղկանայ
երկու մասերէ. առաջին մասը
կը կոչուի «--- Կտակարան» իսկ
երկրորդը՝ «Նոր -----»:
Առաջին մասը գրուած է Քրիստոսէ ---
-- իսկ երկրորդը ----- էտք:

5.- Ի՞նչ կը կոչուի այն տաղաւարը
որ կը տօնենք Սեպտեմբեր ամսուան
ընթացքին.
ա. Խաչվերաց
բ. Սուրբ Ծնունդ
գ. Սուրբ Զատիկ
դ. Սուրբ Աստուածածնի
Վերափոխում

6.- Հետեւեալ սուրբերէն որո՞ւն տօնը
կը տօնենք Սեպտեմբերին.
ա. Սուրբ Սարգիս
բ. Սուրբ Գեորգ
գ. Սուրբ Թադէոս
դ. Սուրբ Պետրոս

7.- Ի՞նչ կը կոչուի խաչին
կեդրոնական մասը.

8.- Յիսուս քանի՞ տարեկան էր երբ
մկրտուեցաւ.
ա. 6
բ. 32
գ. 30
դ. 33

9.- Ամբողջացո՞ւր Հայց. Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու
Մաղթերգին առաջին 4 տողերը.

Կիրակնօրեայ Սուրբ յարկին
մենք ----- ենք լուսաբաղձ
Կայծերու պէս -----
Ցայտած՝ սրտէն պերճ -----:

10.- Ամբողջացո՞ւր Հայց. Եկեղեցւոյ
Կիրակնօրեայ Դպրոցներու
Մաղթերգին երկրորդ 4 տողերը.

Ուստի քայլենք -----,
Ո՛վ հարազատ զարմ -----
----- գընացքով
Լոյս-աղբիւրին -----:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ. Ե. և Զ. դասարաններու անկիւն

1.- Ո՞վ է ներկայիս Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը.

- ա. Սահակ Բ. Խապայեան
- բ. Արամ Ա.
- գ. Գարեգին Ա.
- դ. Գարեգին Բ.:

2.- Ո՞վ է ներկայիս Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը.

- ա. Սահակ Բ. Խապայեան
- բ. Արամ Ա.
- գ. Գարեգին Ա.
- դ. Գարեգին Բ.:

3.- Ըստ Ա. Կորնթացիներուն 13րդ գլուխին երեք հիմնական շնորհներն են Հաւատք, Յոյս եւ Սէր եւ այս երեքէն ամենէն մեծն է...

- ա. հաւատքը
- բ. յոյսը
- գ. սէրը
- դ. Աստուածային հիմնական շնորհները թիւով 4 են:

4.- Վերջին ընթրիքի ընթացքին Յիսուս հաստատեց Հաղորդութեան խորհուրդը: Աւագ շաբթուան ո՞ր օրն էր այդ.

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Ուրբաթ
- գ. Հինգշաբթի
- դ. Չորեքշաբթի:

5.- Սուրբ Ծնունդի մաղթանքն է.- Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ, օրհնեալ է...

- ա. Քրիստոսի Ծնունդը
- բ. Յայտնութիւնը Քրիստոսի
- գ. Յարութիւնը Քրիստոսի
- դ. Անունը Քրիստոսի:

6.- Պատարագի ընթացքին ո՞վ (որո՞նք) կ'երգէ (կ'երգեն) «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ...».

- ա. Պատարագիչը
- բ. Սարկաւազը
- գ. Քահանան
- դ. Դպիրները:

7.- Ս. Պատարագի ընթացքին Ողջոյն տուողը կ'ըսէ: «Քրիստոս - մէջ --- յայտնեցաւ»:

8.- Ս. Պատարագի ընթացքին ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ. «----- է ----- Քրիստոսի»:

9.- Հինգ տաղաւարներն են.-Ս. Ծնունդ, Ս. Զատիկ, Այլակերպութիւն, Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի եւ

- ....
- ա. Մեռելոց
- բ. Խաչվերաց
- գ. Ծաղկազարդ
- դ. Համբարձում:

10.- Ս. Զատիկէն 40 օրեր ետք կը տօնենք.

- ա. Համբարձում
- բ. Երեւում
- գ. Այլակերպութիւն
- դ. Յայտնութիւն:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Երկրորդականի անկիւն

Ամբողջացո՛ւր:

1.- Հայրապետական յատուկ գիրով,
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ Արամ Ա. Կաթողիկոս Մեծի Տանն
Կիլիկիոյ 2013 տարին հռչակեց,
----- տարի:

2.- 325 թուականի Նիկիոյ ժողովին
Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ներկայացուցիչն
էր, ----- ը՝ Գրիգոր Լուսաւորչի
որդին:

3.- 325 թուականին գումարուած Նիկիոյ
ժողովին մասնակցեցան ---
հայրապետներ (կամ անոնց
ներկայացուցիչները):

4.- Առաջին տիեզերական ժողովը տեղի
ունեցաւ ----- մէջ, --- թուականին :

5.- Խաչվերացը կը տօնենք Սեպտեմբեր --
ի ամենէն մօտ զուգադիպող Կիրակի օրը:

6.- Հայաստանեայց եկեղեցւոյ խաչի
տօներն են.

- ա. ---- խաչի
- բ. ----- խաչ
- գ. ----- խաչ
- դ. Խ -----:

7.- Խաչվերացէն 13 օրեր ետք Ս. ----- ին
տօնն է, եւ յաջորդ օրը ----- Սուրբ Խաչ
է:

8.- Ըսէ՛ մէկ բառով: Նոր կերտել, նոր շինել

9.- Ամբողջացո՛ւր: Խաչվերացին օրը,

ռեհանով զարդարուած խաչով տեղի
կ'ունենայ -----:

10.- Ամբողջացո՛ւր. Հայաստանեայց
Եկեղեցւոյ սովորութիւններէն է
Խաչվերացի տօնին օրինել զանազան
-----:

11.- Ո՞վ գրած է:
«Գալով ինծի քաւ լիցի եթէ մեր
Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի խաչէն զատ ուրիշ
բանով պարծենամ»:

- ա. Ս. Պօղոս Առաքեալ
- բ. Ս. Պետրոս Առաքեալ
- գ. Ս. Յովհաննէս Առաքեալ
- դ. Ս. Թադէոս Առաքեալ

12.- Այս տարի է՞րբ կը տօնենք Ս. Կոյս
մարիամի ծննդեան տօնը.

- ա. Սեպտեմբեր 8
- բ. Օգոստոս 8
- գ. Յունուար 8
- դ. Հոկտեմբեր 8

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑԻՆ ԱՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍԸ

Ս. Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեան իր 33-րդ տարեշրջանը բոլորեց: Կիրակի, 19 Մայիս 2013-ի յետմիջօրէին, Ս. Յակոբ Վարժարանի Բաստրմաճեան սրահին մէջ տեղի ունեցաւ ամառվերջի հանդէսը՝ ի ներկայութեան հայ հոգեւոր արժեքներուն գիտակից ծնողներու, Հոգաբարձութեան անդամներու, ՀՅԴ Միհրան Փափազեան Կոմիտէի եւ ՀՕՄ-ի Սօսէ մասնաճիւղի ներկայացուցիչներու:

Ամփոփ եւ յաջող յայտագիր մը պատրաստուած էր: Աշակերտներ եւ ժողովուրդ յոտնկայս երգեցին Տէրունական աղօթքը: Ապա աշակերտները դարձեալ յոտնկայս աղօթեցին Ներսէս Շնորհալիի «Իմաստութիւն Հօր, Յիսուս»ը, ու երգեցին Կիրակնօրեայի քայլերգը:

Բացման խօսքը ըրաւ երկրորդական Բ. կարգի աշակերտուհի Ռիթա Խշիշեան: Ան իր խօսքին մէջ ըսաւ. «Այս տարուան ընթացքին Կիրակնօրեայ Դպրոցին մէջ իւրաքանչիւր աշակերտ, իր տարիքին համաձայն սորվեցաւ Խաչ հանել, աղօթել, հայ բարքեր եւ կենցաղ, հայկական սովորութիւններ, Հայերէն Աստուածաշունչ բանալ եւ կարդալ, հայ սուրբերու մասին, հայկական տօներու մասին, Հաւատամք եւ «Հաւատով Խոստովանիմ»էն համարներ, Հայ Եկեղեցւոյ պատմութիւն, Հայ Եկեղեցւոյ Տաղաւարները, Երգեր եւ շարականներ, «Մաշտոցի Արձագանգ»-ին մէջ տեղ գտած նիւթեր, ինչպէս նաեւ զարգացման խաղեր խաղցանք ու ձեռային աշխատանքներ պատրաստեցինք: Այս բոլորը ըրինք, որպէսզի մեզմէ իւրաքանչիւրը ժամանակի ընթացքին կերտէ իր Հայ Քրիստոնէայ նկարագիրը:»

Ներկայացուեցաւ «Ձանգակին Ղօղանջը» անունով կենդանի պատկեր մը, որ բեմականացուած էր Օրդ. Յասմիկ Նաճարեանին կողմէ եւ որուն բեմայարդարումը իրագործուած էր Տիկ. Շողիկ Նաճարեանին կողմէ: Կը ներկայացնէր խումբ մը համալսարանական աշակերտներ որոնք Կիրակի օր մը, գետակի մը եզերքին կ'անցնէին իրենց ազատ ժամը մինչեւ մօտակայ եկեղեցւոյ զանգին ձայնը պատանեկութեան Կիրակնօրեայ Դպրոցյաճախած համալսարանի մը կը յիշեցնէ իր Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամավերջի հանդէսը...

Այս կենդանի պատկերին ընթացքին, Կիրակնօրեայ Դպրոցի աշակերտները երգեցին Ս.Առաքելոց (Աշակերտք Քրիստոսի), Ս. Թարգամանչաց (Որք Ջարդարեցին), Նորահրաշ,

Արեգակն արդարութեան, Իմ Հայրենեաց (Վարդան), Երգ Խաղաղական (Նայեաց սիրով) եւ «Խնկի ծառին նման ես» շարականները երգեցողութեան ուսուցիչ Վաչէ-Սագօ Պոյաճեանի ղեկավարութեամբ: Յայտագրին ընդմէջէն ներկայացուեցաւ նաեւ Օրդ. Թամար Գիզիրեանի ջանքերով մանկապարտէզի եւ նախակրթարանի Ա., Բ. եւ Գ.

Դասարաններու աշակերտներուն սորված աղօթքներէն 3 հատը, իսկ Բողոքօջ եւ Կոկոն դասարանի աշակերտները արտասանեցին Աստուածաշունչէն շատ կարճ համարներ...

325 թուականին Նիկիոյ Ա. Տիեզերական ժողովին ընթացքին գրի առնուած «Հաւատամք»ը, որ մեր Քրիստոնեայ Հաւատքին վկայութիւնն է, արտասանուեցաւ Նախակրթարանի Բ., Գ., Դ., Ե. եւ Զ. դասարաններուն կողմէ...ինչպէս որ անցնող 17 դարերուն ըսուած է մեր նախնիներուն կողմէ...

Պրն. Թորոս Պապիկեան՝ տնօրէնը իր խօսքը սկսաւ ըսելով. «Ձգեցէք որ մանուկները ինծի գան, արգելք մի՛ ըլլաք անոնց, որովհետեւ այդպիսիներուն է Աստուծոյ արքայութիւնը»:

Յիսուս Քրիստոսի արտասանած խօսքը, որ Հայց. Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցներու նշանաբանն է, կը փսայ հիմը մեր եկեղեցւոյ պայծառութեան: Այն եկեղեցիները որոնց մանուկները արգելքներունին երթալու Յիսուսին, դատապարտուած են պարպուելու: Յիսուսի այս խօսքերը պէտք է ըլլան հիմը Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մտապատկերին, մանաւանդ Գանատայի մէջ՝ երբ պետութեան կողմէ վարժարաններու մէջ, հայ կրօնական դաստիարակութեան սահմանափակումին հետեւանքով, եկեղեցիներուն համար կենսական կը դառնայ հայ քրիստոնէական դաստիարակութիւն փոխանցել նոր սերունդին,

եւ այդ կարելի կ'ըլլայ հիմնականօրէն Կիրակնօրեայ Դպրոցներու միջոցով:» Ան շնորհակալութիւն յայտնեց ուսուցչական կազմին, հոգաբարձութեան եւ ծնողներուն որոնց բոլորին ներդրումով էր որ Կիրակնօրեան կրնար իր առաքելութիւնը շարունակել:

Տնօրէնի խօսքին յաջորդեց վկայագրերու, վկայականներու եւ նուէրներու բաշխումը, որմէ ետք աւարտական դասարանի աշակերտ Առէն Պապիկեան ներկայացուց իր խօսքը (էջ 15):

Հոգաբարձութեան Ատենապետ՝ Պրն Գեորգ Օհանեան, հուսկ բանքով շնորհակալութիւններ յայտնեց տնօրէնին, ուսուցիչներուն եւ ծնողներուն: Ան գովեց անոնց նուիրումը եւ աշակերտներուն ուղղելով իր խօսքը՝ վստահութեամբ յուսաց, որ անոնք իրենց ընկերներուն մօտ Կիրակնօրեայի բարիքներուն մասին պիտի խօսին եւ զանոնք հոգեւոր կրթարանին աշակերտ ըլլալու հրաւիրեն:

Հանդէսը աւարտեցաւ աղօթքով եւ «Կիլիկիա» մաղթերգով: Նոյն առիթով, ըստ մեր Կիրակնօրեայի աւանդութեան՝ ներկաներուն բաժնուած էր «Մաշտոցի Արձագանգ» պարբերականի տարեկան բացառիկը:

Եկեղեցական Բառարան

Ա ա Ակն Խաչի Խաչին կեդրոն տեղն է ուր չորս թելերը կը միանան: Մեր խաչերուն մէջ, սովորաբար, հոն արժէքաւոր քար մը կամ անարժէք նմանութիւն մը դրուած կ'ըլլայ: Կրնայ նաեւ մասունք մը զետեղուած ըլլալ: Խաչելու օճելու արարողութեան մէջ օծուելու հինգ տեղերէն առաջինն է Ակն Խաչին:

Բ բ Բանկալ Ժողովուրդը բանկալ կը կոչէ եկեղեցոյ արտաքին դուռէն ներս մտած ատեն, տաճարին մեծ դուռը չհասած անցքին մէկ կամ երկու կողմերը՝ ուր մտմ կը ծախուի, հոգեհանգիստի արձանագրութիւններ կամ նուիրատուութիւն կ'ըլլայ: Հոն կրնայ վաճառուիլ նաեւ օրացոյց կամ այլ հոգեւոր գրականութիւն:

Բուն-Խաչի Այսպէս կը կոչուի չորս թելերէն այն՝ որ ուղղահայեաց գծին ստորին մասը կը կազմէ եւ առանձին կ'օծուի խաչ օճելու արարողութեան ընթացքին: Բուն Խաչի կրնայ կոչուիլ նաեւ այն մասը՝ որ խաչի վարի թելին ներքեւը կցուած է ձեռաց խաչերուն մէջ եւ բռնելու կը ծառայէ եւ որ խաչէն դուրս խաչին կօթը կը նկատուի: Այս մասին վրայ օծում չ'ըլլար:

Գ գ Գաւիթը եկեղեցոյ արեւմտեան բաժինն է որ տաճարէն բաժնուած է պատով ու դուռով, որուն մէջ կը կենային ապաշխարողները որոնք պատրաստ չէին հաղորդութիւն ստանալու: Երբ Բուն Պատարագի ընթացքին, եւ «Քրիստոս ի մէջ մեր»-էն առաջ սարկաւազը կ'ըսէ «եւ որք ոչ էք կարողք հաղորդիլ աստուածային խորհրդոյս, առ դրունս ելէք եւ աղօթեցէք»... երախաները (չմկրտուածները) եւ ապաշխարողները տաճարէն կ'ելլէին դէպի գաւիթ:

Կը ներկայացնենք Մայիս 19, 2013-ի Կիրակնօրեայ Դպրոցի հանդէսին ընթացքին արտասանուած Երկր. Ե. աւարտական կարգի աշակերտ 'Առէն Պապիկեանի խօսքը:

Յարգելի Ատենապետ եւ անդամներ Սուրբ Յակոբ Առաջնորդանիստ Մայր Եկեղեցոյ Հոգաբարձութեան,

Յարգելի Ատենապետ եւ անդամներ ՀՅԴ Միհրան Փափազեան Կոմիտէութեան,

Յարգելի Ատենապետ եւ ներկայացուցիչ ՀՕՄ-ի Մոնթրէալի Սօսէ մասնաճիւղի,

Սիրելի Տնօրէնութիւն, Ուսուցչական կազմ, աշակերտներ, ծնողք եւ բարեկամներ Հայաստանեայց Եկեղեցոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի,

Այսօր, երբ վերջին անգամ ըլլալով որպէս Կիրակնօրեայ Դպրոցի աշակերտ առիթը կը տրուի ինձի իմ խօսքս ուղելու ձեզի, նախ եւ առաջ կ'ուզեմ սրտագին շնորհակալութիւն յայտնել տնօրէնութեան եւ ամբողջ ուսուցչական կազմին, անցեալ եւ ներկայ, որոնց անդամները մեծ համբերութեամբ եւ յարատեւ ջանքով կը դասաւանդեն, տալով թէ՛ ինձի եւ թէ՛ բոլոր աշակերտներուն կրօնական դաստիարակութիւն Կիրակիէ Կիրակի:

Ծաղկոցի տարիքէս յաճախած եմ Սուրբ Յակոբ Մայր Եկեղեցոյ Կիրակնօրեայ Դպրոցը, եւ շատ ուրախ եմ որ այսօր կ'աւարտեմ այս դպրոցը: Կիրակնօրեայ Դպրոցին շնորհիւ է որ շատ մօտեցայ մեր Աստուածաշունչի երկու կտակարաններուն, փոքր տարիքէս լսելով պատմութիւններ այդ երկու հատուածներէն եւ ստանալով աւելի մանրամասն բացատրութիւն աւելի բարձր դասարաններու մէջ: Նաեւ, փոքր տարիքէս առիթը ունեցեր եմ, սորվելու անթիւ աղօթքներ, կարճ եւ երկար, որոնք տակաւին կը յիշեմ եւ երբէք պիտի չմոռնամ:

Մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցին միջոցաւ է որ մօտեցեր եմ Հայաստանեայց Մայր Եկեղեցոյ պատմութեան, նայած եմ անոր զանազան ակնարկներով, եւ սորված եմ անոր կարեւոր կէտերը որպէսզի գիտնամ թէ ի՞նչ է յարմար վարուելակերպը՝ Հայ Քրիստոնէայի մը համար: Բոլոր այս դասերը, զիս ներշնչած են, լաւագոյնս փորձելու ապրելու համար Հայ Քրիստոնէայի պատշաճ կեանք մը:

Վերջին մէկ-մէկուկէս տարիներուն ընթացքին, ուսուցիչի պակասի պատճառով, առիթը ունեցայ դաս տալու խումբ մը աշակերտներու: Իրարու հետ մանրամասնօրէն սորվեցանք Հայ Եկեղեցոյ մասին, ընդհանրական ժողովներուն, 7 խորհուրդներուն, 7 առաքիւնութիւններուն, եւ 7 մոլութիւններուն մասին: Այս տարուան ընթացքին, ես անձնապէս շատ բան սորվեցայ եւ վստահ եմ որ աշակերտներս ինձի պէս վայելեցին եւ կրցան ըմբռնել տուած դասերուս նիւթը:

Վերջապէս՝ կ'ուզեմ ըսել թէ նոյնիսկ երբ այսօր կ'աւարտեմ Կիրակնօրեայ Դպրոցը, որոշած եմ յառաջիկայ տարիներուն ընթացքին շարունակել իմ ծառայութիւնս իբրեւ ուսուցիչ, այս կրթօճախէն ներս:

Լաւագոյնը կը մաղթեմ մեր Կիրակնօրեայ Դպրոցին:

Շնորհակալութիւն:

2013-2014 Տարեշրջան (34-րդ)

Վերամուտ՝

Կիրակի 15 Սեպտեմբեր, 2013 ժամը 10:30

Մանկապարտեզ : Ա., Բ., և Գ. Դասարաններ (3 - 5 տարեկան)
Նախակրթարան : Ա., Բ., Գ., Դ., Ե. և Զ. Դասարաններ (6 - 11 տարեկան)
Երկրորդական : Ա., Բ., Գ., Դ. և Ե. Դասարաններ (12 - 16 տարեկան)

Գործունեություն՝

Ամեն Կիրակի Ժամը 10:30 – 1:00

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար դիմել Տնօրէնին՝

Թորոս Պապիկեան

Հեռ. (514)-956-1277 email director@sourphagop.org

Կայքէջ՝

www.sourphagop.org

13-րդ տարի

Ամսաթերթ՝

«Մաշտոցի Արձագանգ»

www.sourphagop.org/mashdots

21-րդ տարի